
Kronika.

Przegląd Historyczny 53/2, 398-406

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Wiosną 1961 roku ukazał się w Rzymie nowy kwartalnik pn. „Augustianum”, wydawany przez kapitułę zakonu augustianów (sekretarz redakcji o. J. J. Gavigan, O. E. S. A.). Pismo poświęcone jest dziejom kościoła, problemom patrystyki, Pisma Świętego, teologii i prawa kanonicznego.

W 1961 roku powstało nowe czasopismo archiwistów radzieckich pn. „Woprosy Archiwowiedienija”. Czasopismo poświęcone jest problemom archiwistyki i archiwoznawstwa, z uwzględnieniem elementów nauk pomocniczych historii.

Austriackie Towarzystwo Historii Współczesnej utworzyło przy Uniwersytecie Wiedeńskim Instytut Historii Współczesnej. Celem Instytutu będzie publikowanie dokumentów do dziejów I i II republiki w Austrii, a zwłaszcza z okresu II wojny światowej.

W początkach 1961 r. ogólne zebrania Bułgarskiej Akademii Nauk wybrało na członka rzeczywistego Akademii — prof. dr Dymitra Kosewa — dotychczasowego członka korespondenta i dyrektora Instytutu Historycznego Bułgarskiej Akademii Nauk, wybitnego badacza nowożytnej i najnowszej historii Bułgarii. Po ukończeniu studiów w Sofii prof. Kosew specjalizował się w Polsce.

Prace archeologiczne w Novae w Bułgarii w 1961 roku

W drugim sezonie badań archeologicznych prowadzonych na terenie miasta Novae przez bułgarsko-polską ekspedycję, pracowały dwie ekipy archeologów: polska pod kierownictwem prof. dr Kazimierza Majewskiego i bułgarska pod kierownictwem prof. dr D. P. Dymitrowa.

Nawiązując do odkryć z 1960 roku i zakładając nowe odcinki wykopaliskowe ekipa prof. Majewskiego badała zabytki budownictwa obronnego, charakter zabudowy w obrębie miasta Novae oraz zachowane resztki systemu wodociągowego.

Bieg murów obronnych zrekonstruowano hipotetycznie w 1960 roku dzięki kilku punktom orientacyjnym i odkryciom na dwóch odcinkach założonych przy zachodniej i północnej granicy miasta. W drugim sezonie prace zmierzały do uściślenia dotychczasowych danych. Odsłonięto dalsze partie obronnego muru miejskiego po stronie zachodniej i północno-zachodniej, kontynuowano eksplorację prostokątnej, dobrze zachowanej baszty do głębokości 4 m, tj. do cienkiej warstwy zaprawy murarskiej wypełniającej dno i odsłonięto drugą basztę, bardzo zniszczoną, w północno-zachodnim narożniku murów tuż nad skarpą Dunaju. Maksymalna szerokość muru z zachowanym dwustronnym licowaniem z ciosów kamiennych wynosi 2,40 m. W sąsiedztwie baszty znaleziono m. in. 9 kamiennych kul, marmurowy od-

ważnik o średnicy 0,21 m i liczne odłamki cegieł ze stemplem I legionu włoskiego. W wyniku badań sondażowych prowadzonych w poszukiwaniu muru zachodniego natrafiono na niewielkiej głębokości na fragment zbudowanego z nieregularnych kamieni muru (długości 10,90 m, szerokości 0,70 m) biegnącego skośnie w stosunku do linii murów miejskich. Trudno na razie określić znaczenie tego muru; mógł on stanowić resztki fundamentów jakiejś późnej budowli albo część nawierzchni. Resztki murów wydłużonej budowli o czytelnym planie prostokątnym odsłonięto po tej samej stronie (zachodni kraniec miasta). Jej środkowe, najlepiej zachowane pomieszczenie ze śladami paleniska miało wymiary wewnętrzne 4,95 m × 1,95 m. Z terenu tej budowli i z wypełniska odkopanych tam dwóch jam pochodzą m. in. fragmenty rzymskiej amfory, fragmenty naczyń *terra nigra* i ceramiki trackiej, częściowo uszkodzone lampy gliniane, terakotowa główka i odłamek marmurowej płyty z reliefem wyobrażającym postać (Dionizosa?).

W obrębie miasta, w jego północno-zachodniej części kontynuowano prace nad zbadaniem zasięgu i biegu murów dużej prostokątnej budowli, której dolne, kamienne partie zachowały się na różnej głębokości. Stosując metodę sondażu odsłaniających jedną krawędź muru uchwycono południowo-zachodni narożnik budowli i prześledzono bieg jej zachodniego muru na odcinku długości ponad 50 m, bieg jej południowego muru na odcinku długości ok. 25 m oraz zbadano bieg niektórych ścian działawych. W południowo-wschodniej części badanej budowli odsłonięto piwnicę hypokaustyczną założoną na planie koła o średnicy 2,3 m. W jej wnętrzu zachowały się *in situ* niektóre słupki suspensorowe złożone z glinianych płyt okrągłych i kwadratowych, łączonych zaprawą. Zachował się też nieduży odłamek suspensury przy zachodniej ścianie z pierwotnym układem całej konstrukcji słupków. Posadzka z regularnych kwadratowych płyt z gliny znajdowała się na głębokości 3,20 m. Zbudowane z cegieł ściany tej okrągłej konstrukcji dochodzą do wysokości 2,25 m. Jej północna strona jest całkowicie zniszczona. Z wnętrza konstrukcji wypełnionej ziemią mieszaną z gruzem, pochodzi kilka odłamków płyt glinianych ze stemplem *legio I Italica*.

Do odkrytej częściowo w 1960 r. w północnej części odcinka IV budowli z płytą wotywną ku czci triady kapitolńskiej, przylegają od wschodu i południa płyty kamiennego bruku odsłonięte na głębokości 1,70 m. Na zachód od niej natrafiono na resztki kolumnady (na razie odsłonięto 3 bazy kolumn z odłamiakami trzonów) należące do budowli z innego okresu.

Badanie nad resztkami konstrukcji związanymi z systemem doprowadzania wody do miasta Novae, prowadzono poza obrębem murów miejskich w oparciu o opublikowany przez S. Stefanowa („Rzymskie wodoprowody na Novae”, „Izwiestija IBAN” t. VI, 1030—1931) plan Novae i okolicy z zaznaczeniem śladów starożytnych wodociągów. W 1961 r. przeprowadzono badania terenowe w kilku punktach na trasie wodociągu rzymskiego Novae—Belianowec (na płd.-zach. od starożytnego miasta) oraz Novae—Swisztow (na zachód od miasta). Poczyniono dokładne pomiary zachowanych fragmentów murów, zbiorników, kanałów i wodociągów oraz ustalono ich funkcję w systemie doprowadzania wody do miasta. Ponadto kierując się wynikami badań powierzchniowych założono sondaż w odległości 130 m od północno-zachodniego narożnika murów otaczających Novae, tuż nad skarpą Dunaju. Odsłonięto tam część zbiornika (mury dwóch ścian obsunęły się znacznie wcześniej), fragment posadzki z glinianych płyt ze stemplem *legio I Italica* oraz gliniane rury wodociągowe różnej długości.

Obszerniejsze sprawozdanie z przebiegu wyników prac archeologicznych prowadzonych w Novae w 1961 roku zamieści rocznik „Archeologia” i wydawnictwo Bułgarskiej Akademii Nauk „Izwiestija” Instytutu Archeologii.

L. P.

11 lutego 1961 dla uczczenia 110 rocznicy wybuchu powstania tajpingów otwarto w Nankinie — stolicy państwa tajpingów — muzeum historyczne. Zgromadzono w nim wielką ilość materiałów historycznych, dokumentów i książek poświęconych powstaniu tajpingów.

Dnia 30 maja 1961 obradowała z tejże okazji w Pekinie ogólnochińska konferencja historyków. W referatach i dyskusji szczególną uwagę zwracano na antykapitalistyczne i antykolonialne aspekty powstania.

3—5 czerwca 1961 w setną rocznicę zgromadzenia narodowego w Martinie staraniem Instytutu Historycznego Słowackiej Akademii Nauk i Towarzystwa Historycznego odbyła się konferencja poświęcona dziejom Słowacji w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XIX w.

Międzynarodowy Kongres Nauk Bizantynistycznych

W dniach od 10 do 16 września 1961 odbył się w Ochridzie (Jugosławia) XII Międzynarodowy Kongres Nauk Bizantynistycznych. Obok nauk historycznych obejmował on wiele innych dyscyplin humanistycznych, obradując plenarnie i w sekcjach: historycznej (w dwóch podsekcjach), sztuki i archeologii (w dwóch podsekcjach), historii literatury i filologii, historii kościoła i teologii, nauk pomocniczych oraz muzykologii.

Pierwszym referatem przedstawionym na plenarnych obradach był zbiorowy referat historyków radzieckich N. W. Pigulewskiej (Leningrad), E. Lipszic (Leningrad), M. J. Sjużumowa (Swierdłowski), A. P. Każdana (Moskwa) o mieście i wsi w Bizancjum w okresie od IV do XII wieku, z koreferatem B. Lemerle'a (Paryż), P. Charanisa (New Brunswick USA), D. Angelowa (Sofia). Również z zakresu historii wygłosił referat D. Obolensky (Oxford) o zasadach i metodach dyplomacji bizantyńskiej. Koreferentami byli G. Moravcsik (Budapeszt) i D. Zakythinis (Ateny). Z dziedziny teologii i historii kościoła H. G. Beck (Monachium) przedstawił referat o palamizmie i humanizmie z uzupełniającymi głosami G. Schirò (Rzym) i J. Meyendorffa (New York). F. Dölger (Monachium) zreferował z zakresu nauk pomocniczych problem wpływu bizantyńskiej kancelarii dworskiej na średniowieczną kancelarię serbską. Koreferentem był V. Mošin (Zagrzeb). Z zakresu historii sztuki i archeologii przygotowane były dwa referaty, jeden z dziedziny malarstwa W. N. Łazariewa (Moskwa) „Żywopis XI—XII wieków w Makiedonii”; koreferaty wygłoszone były przez O. Demusa (Wiedeń), St. Pelekanidesa (Saloniki), S. Radojčića (Belgrad); drugi referat poświęcony zagadnieniom monumentalnej architektury późnego antyku i wczesnego średniowiecza na Bałkanach przygotowany został kolegialnie przez historyków architektury i archeologów jugosłowiańskich Dj. Boškovića, I. Nikolajević-Stojković, Dj. Stričevića. Koreferat wygłosił K. Mijatev (Sofia). Sprawę kształtowania się podstaw prawnych w ramach państwa bizantyńskiego zreferował H. F. Schmid (Wiedeń) w referacie pt. „Oströmisches Vulgarrecht, byzantinisches, balkanisches und slavisches Recht”. Historia literatury i filologia reprezentowana była przez referat R. Jakobsa (Harvard USA) na temat wpływów poezji bizantyńskiej na średniowieczną literaturę słowiańską, z uzupełniającymi głosami I. Dujčeva (Sofia) i Dj. Sp. Radojčića (Nowy Sad). Z dziedziny muzykologii E. Wellesz (Oxford) przedstawił referat o podstawach kompozycji wschodnich pieśni; koreferaty wygłoszili O. Strunk (Princeton), D. Stefanović (Belgrad).

W kongresie wzięło udział około 500 specjalistów z różnych krajów. Z Polski uczestnikami byli prof. V. Molé (PAN, Kraków), doc. H. Kappesowa (Uniwersytet, Łódź), dr O. Jurewicz (PAN, Warszawa), dr L. Leciejewicz (IHKM PAN, Warszawa), mgr M. Miynarska (IHKM PAN, Warszawa). Niektórzy z nich wygłosili komunikaty na obradach sekcyjnych.

M. M.

Dziewiąty międzynarodowy kongres „Comité International pour l'étude du Haut-Moyen Age occidental”, organizowany był tym razem przez grupę francuską i miał miejsce w Poitiers w okresie od 24 do 30 lipca 1961. Głównym tematem obrad tegorocznych była architektura klasztorna i jej wystrój we wczesnym średniowieczu.

Wykład inauguracyjny wygłosił P. Deschamps, przewodniczący tegorocznej sesji. Następnie F. Eygen zapoznał zebranych z dotychczasowym stanem prac wykopaliskowych prowadzonych w baptysterium św. Jana w Poitiers; na podstawie tych badań wyróżnia on dwie najstarsze fazy budowy z IV i VI w. E. Fels omówił zagadnienie bitwy pod Poitiers w r. 732 i jej znaczenie dla sytuacji politycznej tego okresu. L. Labande przedstawiła dzieje i działalność Radegondy i mnicha Fortunata. Dom Antin omówił hagiografię regionu Poitiers, Fr. Coutansais — historię klasztorów benedyktyńskich przed rokiem 1000 na tym obszarze, M. Garraud przedstawił interesujący referat dotyczący początków struktury feudalnej na obszarze Poitou i początków dynastii hr. Wilhelma. Między innymi podkreślił on problem genezy i rozwoju urzędu kasztelanów stwierdzając, że pojawiają się oni na terenie Poitou dopiero w samym końcu X i początkach następnego wieku.

Jakoby osobnym nurtem konferencji były serie komunikatów, wygłaszanych dość pośpiesznie w godzinach rannych lub późnych wieczornych. Uczestnicy sesji informowali swoich kolegów o pracach wykopaliskowych i konserwatorskich, jakie prowadzili w ostatnim roku. Wygłoszono również parę komunikatów na temat prac gabinetowych. Wiele dyskusji toczyło się w ramach uzupełniających obrady wycieczek w rejonie Poitiers.

T. W.

19 i 20 czerwca 1961 r. Instytut Historyczny Niemieckiej Akademii Nauk zorganizował w Berlinie (NRD) międzynarodową konferencję na temat „Barbarzyństwo — najskrajniejszy wyraz panowania monopolów w Niemczech”. Polskę reprezentowali prof. Kamiński, prof. Zaborowski i dr Eisenbach. Podstawowy referat omawiający problemy niemieckich monopolii wygłosił prof. dr Jürgen Kuczyński.

18—21 kwietnia 1961 w Weimarze obradowała konferencja bizantynistów w krajów demokracji ludowej, zorganizowana z inicjatywy sekcji bizantynistycznej Niemieckiego Towarzystwa Historycznego. Szeroko omawiano wzajemne kontakty i wpływy Bizancjum na kraje Europy wschodniej i Bałkany.

W 1962 roku w Sachsenhausen, na terenie b. hitlerowskiego obozu koncentracyjnego, powstanie Europejskie Muzeum Ruchu Oporu. W jednym z baraków pomieszczony będzie także pawilon polski.

Następujący goście zagraniczni wygłosili w II półroczu 1960 i w roku 1961 odczyty w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego (por. PH t. LI, s. 781).

- 22.XI.1960 Jacques Le Goff (Paryż) — „Le travail et l'image de la société médiévale”.
- 18.XI.1960 Herbert Aptheker (USA) — „Z zagadnień nowszej historii Stanów Zjednoczonych A. P.”
- 27.IV.1961 Ruggiero Romano (Paryż) — „Renaissance d'économie et l'économie de «Renaissance»”.
- 6.X.1961 Pierre Jeannin (Paryż) — „Problème du commerce baltique du XVI^e au XVIII^e s. Structures et mouvements le longue durée”.
- 20.X.1961 Jacques Le Goff (Paryż) — „Sociétés et religions en Occident au XI s. Les hérétiques”.
- 18.XI.1961 Franco Valsecchi (Włochy) — „Le Risorgimento italien et l'Europe”.
- 27.XI.1961 Fernand Vercauteren (Belgia) — „L'histoire urbaine en Europe occidentale depuis la fin de l'Antiquité jusqu' au XII^e s.”.
- 9.XII.1961 B. A. Rybakow (Moskwa) — „Sławiański jezyk kalendari”.
- 14.XII.1961 I. A. Woronkow i E. A. Bielawska (Moskwa) — „Dział polski w konspekcie podręcznika historii historiografii nowoczesnej przygotowywanego na Uniwersytecie Moskiewskim”.

IX Settimana di Studi w Spoleto

Tytułowe zagadnienie dziewiątej z kolei Settimana internazionale di studi sull' alto medioevo: *Il passaggio dall' antichità al medioevo in occidente* znacznie przekraczało swym zasięgiem tematykę obrad. Po wstępnym referacie poświęconym problemom historycznym Ernesto Sestan (Florencja) wygłaszali następnymi: Francesco Calasso (Rzym) „Kwestie instytucjonalno-prawne w organizacji państw barbarzyńskich na terenie Italii” i Claudio Sanchez Albornoz (Buenos Aires) o śladach i wpływach rzymskich na terenie Hiszpanii we wczesnym średniowieczu i o roli Wizygotów.

W drugim dniu obrad François L. Ganshof (Gandawa) zapoznał zebranych ze swoim poglądem na zasady organizacyjne monarchii frankijskiej: szczególną dyskusję wzbudziła m. in. ocena systemu plac urzędników monarchii (Carlrichard Brühl). Giorgio Cencetti (Rzym) wygłosił odczyt o jednolitości i odmianach piśmiennictwa łacińskiego w badanym okresie. W związku z tym referatem warto zanotować wypowiedź Augusto Campana z Rzymu, który zastanawiał się nad paralelnym rozwojem pisma i sztuki, szczególnie w tym przejściowym okresie. Następnym referat Pierre Courcelle z Collège de France dotyczył zagadnienia dziedzictwa antyku w rozwoju myśli chrześcijańskiej przed okresem najazdu plemion barbarzyńskich.

Trzeci dzień obrad wzbudził największe zainteresowanie zebranych: oba referaty, Ezio Franceschini z Mediolanu oraz Christine Mohrmann z Holandii oparte były na analizie tekstów źródłowych i trzymały się ściśle ram chronologicznych i tematycznych kongresu. Mohrmann omówiła problem kontynuacji języka literackiego u schyłku antyku i w pierwszych wiekach wczesnego średniowiecza, oraz dwa zasadnicze w tym nurty: język literacki oparty na tradycjach łaciny antycznej, oraz nowy język literacki związany z twórczością chrześcijań-

ską. Franceschini poruszył w swym referacie rolę Biblii w mentalności tego okresu oraz rolę i wkład patrystyki.

Czwarty dzień wypełniony był referatami dotyczącymi zagadnień społeczno-ekonomicznych, nie wniósł jednak nowych spostrzeżeń do dotychczasowego stanu wiedzy. Robert Latouche (Grenoble) przedstawił obrazowo charakter przemian społeczno-gospodarczych zachodzących pomiędzy III a VII wiekiem na obszarach Galii. Santo Mazbarino (Catania) podobnie jak na kongresie sztokholmskim zajął się demokratyzacją kultury schyłkowego Cesarstwa oraz zastanawiał się nad przejawami śladów rewolucji społecznej w tym czasie, ustosunkowując się m. in. do dorobku historyków radzieckich w tej dziedzinie.

W piątym dniu obrad referat Michele Cagianode Azevedo (Mediolan) poruszył generalny problem spadku antyku, który odziedziczyło średniowiecze; Mario Salmi (Rzym) omówił szczegółowo na przykładzie wizji lokalnej kościoła S. Salvatore w Spoleto, jeden z najciekawszych zabytków zachowanych z IV wieku na obszarze Italii; Henri Stern (Paryż) omówił wpływy bizantyńskie w ikonografii zachodnio-europejskiej w V i VI wieku. Szczególnie interesujący i dyskusyjny był referat Günthera Haseloffa (Würzburg), który próbował wykazać wpływy antycznej sztuki śródziemnomorskiej na sztukę krajów barbarzyńskich.

Ostatni dzień zajęły referaty Paolo Brezzi (Neapol), który mówił o wpływie Rzymian i barbarzyńców na pisarzy chrześcijańskich w IV—VI w. oraz Hyacinthe Irenée Marrou (Paryż) o rozwoju myśli i literatury chrześcijańskiej we wczesnym średniowieczu na zachodzie Europy.

Zwięzłe podsumowanie obrad przez Ottorino Bertolini wykazało, że mimo dotychczasowego wysiłku nauki, okres pomiędzy IV a VI wiekiem należy nadal do najmniej nam znanych; zarówno jego rozwój ekonomiczny, jak i kulturalny wymagają intensyfikacji badań na tym odcinku.

W ramach wycieczki do Arezzo Carlo Battisti (Florencja) wygłosił jeden z najbardziej udanych referatów na temat dwu stuleci przygaśnięcia kultury literackiej we wczesnym średniowieczu (druk „Studi Medievali” t. I, 1960, nr 2).

T. W.

W dniach 21—26 października 1961 odbył się w Turynie przy udziale ok. 500 uczestników XI zjazd Instytutu Historii Risorgimenta włoskiego. Zjazd zamykał cykl uroczystości związanych ze stuleciem zjednoczenia Włoch. Złożyły się nań 2 serie referatów: o różnych wewnętrznych aspektach zjednoczenia (administracyjnym, finansowym, wojskowym itp.) oraz o stosunku opinii publicznej niektórych krajów (Anglia, Francja, Niemcy, Polska) do sprawy zjednoczenia Włoch. Zarząd Towarzystwa uchwalił urządzać na przyszłość zjazdy historyków Risorgimenta nie co rok, ale co dwa lata.

W dniach 28—31 października 1961 Accademia Nazionale dei Lincei urządziła w Rzymie spotkanie międzynarodowe ok. 40 historyków kilku krajów dla przedyskutowania problemu: Risorgimento włoskie i Europa. Poszczególne referaty dotyczyły powiązań Risorgimenta z ruchami narodowymi środkowej Europy, kwestii rzymskiej, stosunku rządów Francji i Anglii do zjednoczenia Włoch, a także ekonomicznego i społecznego aspektu Risorgimenta (w skali międzynarodowej).

Z inicjatywy Federacji młodzieży żydowskiej we Włoszech powstało jeszcze w r. 1955 Centrum Współczesnej Dokumentacji Żydowskiej.

Staraniem tego ośrodka ogłoszono ostatnio szereg referatów na temat „Żydzi we Włoszech w okresie faszyzmu” na kongresie w Turynie (23—25 kwietnia 1961); wydano także aneksy do katalogu archiwów. Obecnie zakończono klasyfikację i zbieranie dokumentów oraz rozpoczęto przygotowania do wydawnictwa.

W dniach 24—27 stycznia 1961 odbyła się w Moskwie konferencja koordynacyjna omawiająca aktualne problemy słowianoznawstwa. Przybyli tu przedstawiciele 39 instytutów i placówek AN ZSRR i poszczególnych republik oraz wszystkich uniwersytetów. W drugiej połowie 1961 r. wydano materiały konferencji pt. „Aktualne problemy słowianoznawstwa”.

W latach 1961—1962 zostaną przygotowane i wydane II i III tomy „Historii dyplomacji” — opracowanej przez kolektyw wybitnych historyków i dyptomatów radzieckich. To nowe, poprawione i rozszerzone wydanie składać się ma z pięciu tomów i obejmie również dyplomację okresu II wojny światowej i lat ostatnich.

W styczniu 1961 r. odbyło się rozszerzone posiedzenie Komisji Historycznej Instytutu Historii AN ZSRR poświęcone problemom przedmiotu i metody historiografii. Posiedzenia takie mają odbywać się w pierwszą środę każdego miesiąca.

25—27 stycznia 1961 obradowała w Leningradzie konferencja historyków radzieckich na temat dziejów walki narodo-wo-wyzwoleńczej ludów Azji i Afryki w w. XVIII—XX. Wygłoszono 21 referatów.

28 lutego 1961 w Instytucie Słowianoznawstwa AN ZSRR referaty o pracach i zamierzeniach historyków polskich wygłosili profesorowie: T. Daniszewski (o kierunkach prac Instytutu Historii Partii przy KC PZPR), L. Grosfeld (o działalności Instytutu Historii PAN) i H. Altman (o aktualnych problemach pracy polskich archiwów).

Instytut Państwa i Prawa AN ZSRR podjął pracę nad przygotowaniem kursu historii państwa i prawa ZSRR (t. I: 1917—1936; t. II: od 1936 do lat ostatnich). Opracowano już i przedyskutowano plan-prospekt wydawnictwa, który ma ukazać się w pięćdziesięciolecie Rewolucji Październikowej.

W dziale rękopisów biblioteki AN ZSRR w Leningradzie znaleziono nie znany dotąd pamiętnik z pocz. XVII w. poświęcony ówczesnym walkom Rosji z agresją polską i szwedzką. Tekst pamiętnika opublikowany został w tomie XVII „Trudów odtęła drewnieruskiej literatury Instytutu Roskiej Literatury AN SSSR”.

W Leningradzie odnaleziono 13 nie publikowanych prac wybitnego radzieckiego historyka Eugeniusza Tarle (1875—1955). Są to drobne rozprawy i przy-

czynki na temat kolonializmu w okresie od XII do XVIII wieku. Prace te zostaną ogłoszone drukiem w książce pt. „Oczerki historii kolonizacji” jako dodatek do dwunastotomowego wydania dzieł Tarlego. Wydane zostaną również inne nieznane dotąd prace tego historyka: „Polityka wewnętrzna w Rosji za panowania Katarzyny”, „Puszkina jako historyk”, „Borodino” oraz szkic o Mazzinim i Garibaldim.

Dnia 16 października 1961 obchodzono w Moskwie siedemdziesięciolecie urodzin wybitnego radzieckiego historyka A. A. Nowosielskiego, kierownika Oddziału Źródłoznawstwa i Nauk Pomocniczych Historii przy Instytucie Historii AN ZSRR.

*

31 czerwca 1961 zmarł Karol Golán (ur. 1895), profesor Uniwersytetu im. Komenskigo w Bratysławie, członek Słowackiej Akademii Nauk, znawca dziejów Słowacji (zwłaszcza okresu Wiosny Ludów).

23 kwietnia 1961 w wieku 74 lat zmarł historyk francuski Élie Lambert. Zainteresowania naukowe zmarłego skupiały się głównie na problemach historii sztuki i kultury francuskiej okresu średniowiecza.

30 kwietnia 1961 zmarł wybitny postępowy historyk grecki Janis Kordatos (ur. 1891). Zajmował się głównie dziejami nowożytnymi Grecji (zwłaszcza XIX w.). Najważniejsze jego dzieło to wielotomowa historia Grecji od czasów najdawniejszych do lat dwudziestych XX w. (wyd. w latach 1956—1959).

17 września 1960 w wieku lat 62 zmarł historyk niemiecki Hans Hausserr. Zmarły zajmował się głównie historią nowożytną Niemiec.

25 stycznia 1961 zmarł w wieku lat 84 niemiecki historyk Karl Heussi. Zmarły zajmował się głównie dziejami kościoła w Niemczech.

6 marca 1961 zmarł w wieku lat 79 wybitny historyk i archiwista angielski Sir Hilary Jenkinson, b. dyrektor Public Record Office. Zainteresowania naukowe zmarłego skupiały się głównie wokół problemów archiwistyki, źródłoznawstwa i nauk pomocniczych historii. Zmarły był m. in. autorem podstawowego podręcznika archiwistyki pt. „Manuel of Archive Administration” (I wyd. 1922, II wyd. 1937).

15 maja 1961 zmarł R. B. Betts, profesor historii Europy Centralnej. Zmarły interesował się herezjami średniowiecznymi, zwłaszcza ruchem husyckim. Katedrę Masaryka w londyńskiej School of Slavonic and East European Studies objął po nim prof. F. L. Carsten.

W sierpniu 1961 zmarł Sir Charles Webster, emerytowany profesor Uniwersytetu Londyńskiego. Sir Charles Webster był autorem wielu prac z zakresu dziejów nowożytnej dyplomacji europejskiej. Ostatnio przewodniczył XI Kongresowi Nauk Historycznych w Sztokholmie.

7 grudnia 1961 zmarł Vincent Harlow, profesor historii Wspólnoty Brytyjskiej na Uniwersytecie Oksfordzkim.

3 maja 1961 zmarł w wieku lat 69 historyk radziecki A. J. Baranowicz. Zmarły zajmował się głównie historią nowożytną Ukrainy, Białorusi, Litwy i Polski.

W styczniu 1962 r. zmarł w wieku lat 81 jeden z najwybitniejszych historyków angielskich, R. H. Tawney. Ostatnio (do r. 1949) profesor Uniwersytetu Londyńskiego, specjalizował się w historii społeczno-gospodarczej Anglii XVI i XVII w., a stulecie 1540—1640 określano czasem w tym kraju jako „stulecie Tawneya”. Zainteresowania historyczne łączył z aktywnością społeczną. Jego najbardziej znaną za granicą pracą jest „Religion and the Rise of Capitalism”, której wydanie polskie jest w przygotowaniu. W ostatnich latach, wciąż czynny naukowo, wydał znakomitą monografię „Business and Politics under James I”.